

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2012-1-210 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 14-33/665-291
Karar Tarihi : 16.09.2014

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,
Fevzi ÖZKAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

B. RAPORTÖRLER: Çağlar Deniz ATA, Şamil PİŞMAF, Tuğçe KOYUNCU,
Muhammed Safa UYGUR

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Özutku Otomotiv Mak. Petrol Ürün. Tic. ve San. Ltd. Şti.
Temsilcileri: Av. Cem ERYILMAZ, Av. Yelda TUĞCU ERYILMAZ
Ziyabey Cad. 16/13 Balgat/Ankara

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

YAPILAN : Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti.
Temsilcileri: Av. Devın Gülsün ÖNER, Av. Neriman Anıl FİLİZ
Mutlukent Mah. Angora Blv. 2689 Sok. No:13 Çankaya/Ankara

E. DOSYA KONUSU: Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti.'nin yapmış olduğu dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yolu ile 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal edip etmediğinin tespiti.

- (1) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Özutku Otomotiv Mak. Petrol Ürn. Tic. ve San. Ltd. Şti. (ÖZUTKU PETROL) vekilleri tarafından yapılan muhtelif tarihli başvurularda, Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti. (TERMOPET) tarafından müvekkillerine karşı yapılan dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yoluyla 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara ilişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ)'ne aykırı hareket edildiği; konuyla ilgili olarak Rekabet Kurulu tarafından alınan 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı karara karşın, bahse konu anlaşma ve uygulamaların sürdürüldüğü iddia edilmiştir.
- (2) **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 26.11.2012 tarih ve 9932 sayı ile intikal eden, başvuru ile ilgili olarak hazırlanan 21.12.2012 tarih ve 2012-1-210/İİ sayılı ilk inceleme Raporu, Kurulumuzun 10.01.2013 tarih ve 13-03 sayılı toplantısında görüşülmüş ve iddialara ilişkin olarak TERMOPET hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (3) Bahse konu Kurul kararı uyarınca yürütülen önaraştırma kapsamında hazırlanan 20.03.2013 tarih ve 2012-1-210/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu Kurulumuzun 28.03.2013 tarih ve 13-17 sayılı toplantısında görüşülerek;
- ÖZUTKU PETROL, Savaş KİREZ, Recep KİREZ Akar. Din. Tesis. Nakl. İnş. Gıda Mah. San. Tic. Ltd. Şti. ve TERMOPET arasındaki muhtelif sözleşmelerle kurulan dikey ilişkinin 23.06.2011 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığına; bu tarihten itibaren ise grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığına,
 - Bununla birlikte ilgili dikey anlaşmanın daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yürütülmemiş gayrimenkul üzerinde yeni bir istasyon kurulmasına ilişkin olması, istasyona özgü yatırım maliyetinin TERMOPET tarafından karşılanması nedeniyle ve somut olayın özellikleri dikkate alınarak, ÖZUTKU PETROL'e TERMOPET tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek

14-33/665-291

anlaşmayı sona erdirme imkanı tanınması koşuluyla, ilgili dikey anlaşmaya 23.06.2006 tarihinden itibaren 10 yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasına,

- Tarafların yukarıda belirtilen hususlarda anlaşmamaları halinde ise, bahse konu anlaşmaya bireysel muafiyet de tanınamayacağına; bu nedenle gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren altmış gün içinde aralarındaki dikey anlaşmayı sonlandırmaları gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı yönünde, aynı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine

28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayı ile karar verilmiştir. Gerekçeli karar, taraflara 14.05.2013 tarih ve 5307 sayılı yazı ile tebliğ edilmiştir.

- (4) ÖZUTKU PETROL vekilince gönderilen ve TERMOPET'in bu kez yukarıda yer verilen Kurul kararına uymadığı gerekçesiyle gerekli işlemlerin yapılması talebini içeren yazı 24.07.2013 tarih ve 4533 sayı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (5) Akabinde raportörlerce hazırlanan 24.10.2013 tarih ve 2012-1-210/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu Kurulumuzun 06.11.2013 tarih ve 13-62 sayılı toplantısında görüşülmüş ve dosya konusu iddialara yönelik olarak TERMOPET ile ÖZUTKU PETROL hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (6) Yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 11.12.2013 tarih ve 2012-1-210/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu 19.12.2013 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 13-71/968-M (1) sayı ile TERMOPET'in akaryakıt dağıtım ve satışına ilişkin olarak yapmış olduğu dikey anlaşmalar ve bu anlaşmalar çerçevesindeki uygulamalar yolu ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin tespitine yönelik olarak aynı Kanununun 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.
- (7) Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca soruşturma kararı ileri sürülen iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgi, TERMOPET'e tebliğ edilerek 30 gün içinde ilk yazılı savunmasını yapması talep edilmiştir. Teşebbüsün ilk yazılı savunması süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (8) Soruşturma Heyeti tarafından hazırlanan 17.06.2014 tarih ve 2012-1-210/SR sayılı Soruşturma Raporu ve ekleri, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca Kurul üyeleri ile ilgili teşebbüslere tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası uyarınca 30 gün içinde Soruşturma Raporu'na karşı yazılı savunmalarını yapmaları talep edilmiştir.
- (9) Yasal süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal eden ikinci yazılı savunmaya ilişkin Soruşturma Heyetinin görüşlerini içeren Ek Görüş, Kanun'un 45. maddesi uyarınca Kurulumuz üyeleri ile TERMOPET'e gönderilmiştir. TERMOPET'in Ek Görüş'e karşı yazılı savunması yasal süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (10) 16.09.2014 tarihinde teşebbüs temsilcilerinin katılımıyla sözlü savunma toplantısı yapılmış ve aynı tarihte Kurulumuz soruşturmaya ilişkin nihai kararını 14-33/665-291 sayı ile vermiştir.
- (11) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
 - a) TERMOPET hakkında, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi kapsamında idari para cezası verilmesine gerek olmadığı;
 - b) ÖZUTKU PETROL vekilinin TERMOPET ile arasındaki hukuki ilişkinin de soruşturma konusu dikey anlaşma kapsamında kabul edilmesi gerektiğine dair iddialarının hukuk mahkemelerince karara bağlanabilecek olması nedeniyle yukarıdaki değerlendirmeyi değiştirmeyeceği ve bu yöndeki talebin reddinin gerektiği,

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Taraflar

I.1.1. TERMOPET

- (12) 04.01.2005 tarihinde dağıtıcı lisansını alan TERMOPET, perakende satışlar, denizcilik yakıtı satışları ve diğer ticari satışlar alanlarında faaliyet göstermektedir. TERMOPET'in toplam 599 bayisi bulunmaktadır. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından hazırlanan 2013 yılı Petrol Piyasası Raporu'nun ilgili bölümüne göre, TERMOPET'in bayiler aracılığıyla yapılan satışlar bakımından benzin türlerinde pazar payının %0,7; motorin türlerinde ise %1,3 düzeyinde olduğu görülmektedir.

I.1.2. ÖZUTKU PETROL

- (13) ÖZUTKU PETROL, 16.04.2012 tarihinde, Afyonkarahisar ili, Merkez Işıklar köyü, Şosealtı mevkii, 49j.1c pafta, 6447 parselde kain dosya konusu istasyonu icra satışından elde etmiştir. Şirket, hâlihazırda istasyonun üzerinde kurulu bulunduğu taşınmazın malikidir. Dosya kapsamından elde edilen bilgilere göre dosya konusu istasyonda 29.06.2012 yılından önce Recep Kirez Ak. Din.Tes. Nak. İnş. Ve Tic. Ltd. Şti. (KİREZ PETROL) TERMOPET bayisi olarak faaliyet göstermiştir. Bahse konu akaryakıt istasyonu, icra kanalıyla satışını müteakiben, 29.06.2012 tarihinde ÖZUTKU PETROL'e Savaş KİREZ tarafından tahliye tutanağı ile teslim edilmiştir. Bunun üzerine, 27.09.2012 tarihinde ÖZUTKU PETROL istasyon üzerinde Turkuaz bayisi olarak satışa başlamıştır. Bununla birlikte, TERMOPET istasyon üzerinde sahip olduğu intifa hakkına dayanarak 09.11.2012 tarihinde ÖZUTKU PETROL'ün buradan çıkartılmasını icra marifetiyle sağlamıştır.

I.2. İlgili Pazar

- (14) Dosya kapsamında ilgili ürün pazarı, "oto LPG dışındaki otomotiv yakıtları (kurşunsuz benzin – motorin) dağıtımı"; ilgili coğrafi pazar ise, "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

I.3. Değerlendirme

I.3.1. Olayların Gelişimi

- (15) TERMOPET ve ÖZUTKU PETROL arasındaki dikey ilişki ile ilgili olarak yapılan önaraştırma sonucunda tesis edilen, sonuç kısmı yukarıda zikredilen, Kurulumuzun 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı kararını müteakiben ÖZUTKU PETROL vekilince gönderilen ve TERMOPET'in anılan Kurulumuz kararına uymadığı gerekçesiyle gerekli işlemlerin yapılması talebini içeren 24.07.2013 tarih ve 4533 sayılı yazı üzerine, TERMOPET'e gönderilen 14.08.2013 tarih ve 9266 sayılı yazıda; teşebbüsten Kurulumuz kararının gereğinin belirtilen süre içerisinde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine, şayet gerçekleştirilmemişse bunun hukuki gerekçelerine dair açıklamalarına ilişkin bilgi talep edilmiştir.
- (16) TERMOPET'in konuya ilişkin açıklamalarını içeren 20.08.2013 tarih ve 5228 sayılı cevabi yazısında özetle;
- Ankara 15. İdare Mahkemesi Başkanlığının 2013/1032 E. sayılı dosyası üzerinden söz konusu Kurul kararının yürütmesinin durdurulması ve iptali için dava açıldığı ve davanın halen derdest olduğu,
 - Ancak ÖZUTKU PETROL'ün dosyaya müdahil olması ve savunma yapmak için ek süre talep etmesi neticesinde yürütmeyi durdurma talepleri hakkında henüz bir karar verilmediği,
 - Diğer taraftan istasyona yapılan yatırıma ilişkin olarak ÖZUTKU PETROL tarafından intifanın kalan süresi doğrultusunda da bir ödeme yapılmadığı, bu nedenle intifanın terkin edilmesi halinde müvekkilleri açısından telafisi mümkün olmayacak bir sonuç

14-33/665-291

doğmaması amacıyla ilgili mahkemenin yürütmeyi durdurma kararına kadar herhangi bir işlem yapılmamasının talep edildiği

belirtilmiştir.

- (17) Bu süreçte Ankara 15. İdare Mahkemesinin 09.10.2013 tarih ve 2013/1032 E. sayılı kararı, 11.10.2013 tarih ve 11758 sayı ile Kuruma tebliğ edilmiştir. Söz konusu kararda, dosya konusu olayda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen koşulların sağlanmaması sebebiyle yürütmeyi durdurma talebinin reddine karar verilmiştir.
- (18) Ankara 15. İdare Mahkemesinin anılan kararının TERMOPET'e de tebliğ edilmesinin ardından TERMOPET vekili tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 23.10.2013 tarih ve 7200 sayı ile intikal eden yazıda;
- Rekabet Kurulunun 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı kararında ÖZUTKU PETROL'e TERMOPET tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek anlaşmayı sona erdirmeye imkânı tanınması koşuluyla, ilgili dikey anlaşmaya 23.06.2006 tarihinden itibaren 10 yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasına karar verildiği,
 - Ancak intifanın alındığı istasyona yapılan yatırıma ilişkin, ÖZUTKU PETROL tarafından intifanın kalan süresi doğrultusunda da bir ödeme yapılmadığı,
 - Bu nedenle karar koşullarına göre kendilerinin verecekleri cevaba göre bildirileceği şahsa çıkartılacak vekâletname doğrultusunda intifanın kaldırılacağı yazı ekinde sunulan ihtarname ile ÖZUTKU PETROL'e bildirildiği

ifade edilerek, intifanın kaldırılması için ihtarname cevabı ve vekalet için gerekli bilgiler gelene kadar haklarında herhangi bir işlem yapılmaması talep edilmiştir. Yazı ekinde sunulan ve TERMOPET tarafından ÖZUTKU PETROL'e Ankara 53. Noterliği aracılığıyla keşide edilen 23.10.2013 tarih ve 33028 yevmiye numaralı ihtarname incelendiğinde, TERMOPET'in intifa hakkının terkinini istasyona yapılan yatırımın kalan süreye tekabül eden (.....) tutarındaki kısmının ödenmesi koşuluna bağladığı görülmektedir.

- (19) ÖZUTKU PETROL'ün, yukarıda zikredilen, Kurum kayıtlarına 24.07.2013 tarih ve 4533 sayı ile intikal eden başvurusu üzerine hazırlanan 24.10.2013 tarih ve 2012-1-210/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu'nda, TERMOPET hakkında 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı Kurulumuz kararında belirtilen süre içerisinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil eden dosya konusu dikey anlaşmanın sonlandırılmaması sebebiyle aynı Kanun'un 41. maddesi çerçevesinde soruşturma açılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir. Bahse konu rapor Kurulumuzun 06.11.2013 tarihli ve 13-62 sayılı toplantısında görüşülerek TERMOPET hakkında 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi kapsamında önaraştırma yapılmasına 13-62/870-M sayı ile karar verilmiştir.
- (20) Süreç içerisinde ÖZUTKU PETROL vekilince gönderilen, Kurum kayıtlarına bu kez 06.11.2013 tarih ve 7471 sayı ile intikal eden yazıda da, TERMOPET'in yukarıda bahsi geçen ihtarnameyle ilgili bilgi verilmiş ve TERMOPET'in tutumunun müvekkili şirketi mağduriyete uğrattığı, üstelik ilgili Kurul kararının tarafa tebliğinden itibaren dört ay geçmesine karşın Rekabet Kurulunca da herhangi bir işlem yapılmadığı belirtilerek anılan teşebbüse karşı cezai yaptırım uygulanması talep edilmiştir.
- (21) Kurulumuzun 13-62/870-M sayılı kararı uyarınca yapılan ikinci önaraştırma kapsamında hazırlanan 11.12.2013 tarih ve 2012-1-210/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu'nun 19.12.2013 tarihli toplantıda Kurulumuzca görüşülmesi neticesinde, 13-71/968-M (1) sayı ile TERMOPET hakkında soruşturma açılmasına karar verilmiş; Önaraştırma Raporu'nun görüşüldüğü aynı toplantıda alınan 19.12.2013 tarih ve 13-71/968-M (2) sayılı kararda;
- "28.03.2013 tarihli ve 13-17/243-118 sayılı Kurul kararında usul ya da esas yönünden herhangi bir düzeltmeye ya da değişiklik yapılmasına ya da anılan kararın geri*

alınmasına yer olmadığına, Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti.'nin bu yöndeki talebinin reddine”

karar verilmiş ve yine söz konusu toplantıda alınan 19.12.2013 tarih ve 13-71/968-M (3) sayılı kararda ise;

“28.03.2013 tarihli ve 13-17/243-118 sayılı Kurul kararı ile bildirilen görüşe uyulmadığı ve 4054 sayılı Kanun ile 2002/2 sayılı Tebliğ'in ihlal edildiğine dair emarelerin bulunduğu dikkate alınarak 19.12.2013 tarih ve 13-71/968-M(1) sayılı karar ile açılan soruşturma sonucunda alınacak nihai karara kadar “ciddi ve telafi olunamayacak zararların ortaya çıkma ihtimali” bulunması nedeniyle; 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil eden dikey anlaşmanın işbu kararın tebliğ tarihinden itibaren 15 (onbeş) gün içinde sonlandırılmasına ve kararın yerine getirilmesinden itibaren 5 (beş) gün içinde Kuruma bildirilmesine,

Kurulca öngörülen ve yukarıda belirtilen tedbirleri yerine getirmemesi durumunda Kanun'un 17. maddesi uyarınca süreli para cezası verileceğinin Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti.'ne bildirilmesine”

karar verilmiştir.

- (22) Soruşturma Heyetince hazırlanan 17.06.2014 tarihli ve 2012-1-210/SR sayılı Soruşturma Raporu ve eklerinin Kurul üyelerine ve ilgili teşebbüse gönderilmesini müteakiben 19.06.2014 tarihli yazı ile Kurumumuz kayıtlarına intikal eden, Ankara 15. İdare Mahkemesinin 22.04.2014 tarih ve E.2013/1032, K.2014/501 sayılı kararının incelenmesinden, daha önce konuya ilişkin alınmış bulunan Kurulumuzun 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı kararının kısmen iptal edildiği anlaşılmıştır.

1.3.2. Akaryakıt Sektöründe Dikey Anlaşmalara Rekabet Hukuku Kurallarının Uygulanması

- (23) 4054 sayılı Kanun'un "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar" başlıklı 4. maddesi, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaların, uyumlu eylemlerin ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğunu hükme bağlamıştır.
- (24) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde ise, Rekabet Kuruluna, belirli koşulları taşıyan anlaşma türlerine grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve söz konusu koşulları belirleyen tebliğler çıkarma yetkisi verilmiş bulunmaktadır. Bu yetkiye dayanılarak çıkarılan 2002/2 sayılı Tebliğ 14.07.2002 tarihli ve 24815 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- (25) 2002/2 sayılı Tebliğ'in 2. maddesinde, üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar "dikey anlaşma" olarak tanımlanmaktadır. Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü "*alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük*" olarak ifade edilmiştir. Tebliğ'in 5/a maddesinde ise, *Tebliğ ile tanınan muafiyetin anlaşmalarda alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğüne uygulanmayacağı* hükme bağlanmıştır.
- (26) Yer verilen mevzuat hükümlerinden de görüleceği üzere, 2002/2 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce sağlayıcılar ile alıcılar arasında akdedilmiş olan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabilmeleri için 1997/4 sayılı Tek Elden Satın Alma Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun olarak düzenlenmiş olmaları

gerekmektedir. Nitekim 2002/2 sayılı Tebliğ, daha önce 1997/4 sayılı Tebliğ'e uygun olarak akdedilen anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'e aykırı kısımlarının uyumlaştırılması için, bir yıllık bir geçiş süresi öngörmüştür. 1997/4 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümlerinden görüleceği üzere, Tebliğ alıcı üzerine rekabet etmeme yükümlülüğü getiren dikey anlaşmaları kapsamaktadır. Bu tür anlaşmaların beş yıldan uzun ya da belirsiz süreler için yapılmış olması halinde, rekabet etmeme yükümlülüklerine dair hükümlerin grup muafiyetinden yararlanamayacakları düzenlenmiştir. Aşağıda da yer verildiği üzere; anlaşmaların ya da anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerinin süresine ilişkin olarak ise gerek 1997/4 sayılı Tebliğ gerekse bu Tebliğ'in yerini alan 2002/2 sayılı Tebliğ aynı esasları içermektedir. Bu nedenle 2002/2 sayılı Tebliğ yürürlüğe girdiği tarihte geçerli olan dikey anlaşmalar için süre bakımından geçerlilik şartı; yine süre bakımından o tarihte yürürlükte olan 1997/4 sayılı Tebliğ'e uygun olarak düzenlenmiş olma şartını ifade etmektedir.

- (27) Türkiye akaryakıt piyasasında uzun bir geçmişe dayanan ve bir nevi ticari teamül haline gelen uygulama doğrultusunda, dağıtım şirketleri kendilerinden bayilik talep eden bayi adaylarına ait veya bu bayi adaylarınca daha önceden üçüncü kişilerden kiralanan istasyonlar üzerinde öncelikle kendileri lehine intifa yahut tapuya şerh edilerek güçlendirilmiş kira hakkı talep etmekte; bayilik sözleşmeleri ise genellikle bu prosedürün tamamlanmasını müteakiben düzenlenmektedir.
- (28) Bu çerçevede taraflar arasında mal veya hizmet alımına, satımına veya yeniden satımına ilişkin faaliyetlerin tabi olacağı esaslar genel olarak münhasır nitelikte düzenlenen bayilik/işleticilik sözleşmeleri ile belirlenirken, anlaşmanın bir bütün olarak geçerli olacağı süre ise bahse konu intifa ve/veya kira sözleşmelerinin süresine bağlı olmaktadır. Dolayısıyla, doğrudan doğruya istasyon sahibi olan yahut anlaşmanın geçerli olacağı istasyonu daha önce malikten kiralayan bayiler, istasyon üzerinde dağıtım şirketleri lehine tesis edilen intifa yahut kira hakkı süresince, münhasıran aynı dağıtım şirketi ile çalışma; bir diğer deyişle intifa yahut kira süresince anlaşmanın diğer tarafı olan dağıtım şirketince sunulan mal veya hizmetlerle rekabet etmeme yükümlülüğüne tabi olmaktadır.
- (29) Yukarıda değinildiği üzere 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, dikey anlaşma kapsamında alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı herhangi bir yükümlülük –rekabet etmeme yükümlülüğü- altına girmesi halinde, bu tür yükümlülüklerin azami beş yıl süreyle Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanabileceği hükme bağlanmıştır. 2002/2 sayılı Tebliğ'in açıklanmasına ilişkin çıkarılan Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 33. paragrafında da rekabet etmeme yükümlülüğünü içeren sözleşme hükümlerinin sözleşmenin diğer bölümlerinden ayrılamaması halinde, sözleşmenin tamamının grup muafiyetinden yararlanamayacağı belirtilmektedir¹.
- (30) Söz konusu düzenlemelerin, akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmalara uygulanmasına ilişkin Kurulumuzun yaklaşımı ise, gerek Kurum bünyesinde akaryakıt sektörüne yönelik olarak yürütülen araştırma sonucunda hazırlanan ve 02.06.2008 tarihinde yayınlanan Akaryakıt Sektör Raporu'ndaki, *"intifa ile tapuya şerh edilmiş kira sözleşmelerinin, pazarda rekabetçi anlamda olumsuz sonuçları bulunduğu"* tespiti gerekse eş zamanlı olarak Danıştay 13. Dairesinin 13.05.2008 tarihli, E.2006/1604 ve K.2008/4196 sayılı kararı üzerine tesis edilen ve 30.10.2008 tarihinde alınan Total-Akdağ kararının² gerekçesine yansıyan hususlar ve nihayetinde çeşitli akademisyenlerden alınan görüşler

¹ Akaryakıt sektöründe dağıtıcılar ile bayiler arasında yapılan anlaşmaların tamamı rekabet etmeme yükümlülüğü içerdiği gibi 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca sözleşmelerin münhasır nitelikte düzenlenmeleri gerekmektedir. Bu bakımdan rekabet etmeme yükümlülüğü bahse konu dikey anlaşmalardan ayrılabilir nitelikte değildir.

² Kurulumuzun 30.10.2008 tarih ve 08-61/997-389 sayılı kararı.

doğrultusunda değişmiştir. Bu kararın ardından yeni yaklaşımın esasları, 05.03.2009 tarihinde alınan Barbaros-Alpet ve Polpet-Moil kararlarında³ daha ayrıntılı bir şekilde açıklanmış ve 12.03.2009 tarihli Duyuru ile kamuoyuna ilan edilmiştir. Müteakiben kararlarda benimsenen esasların uygulanmasına dair hazırlanan “*İntifa Hakkı ve Benzeri Etkiye Sahip Sözleşmeler ile İlgili Sık Sorulan Sorular ve Cevaplar*” kamuoyuyla paylaşılmıştır.

- (31) Kurulumuzun yeni yaklaşımı doğrultusunda ve 2002/2 sayılı Tebliğ’de değişiklik yapan 2003/3 sayılı Tebliğ ile öngörülen geçiş hükümleri ile Tebliğ’in uygulanmasına ilişkin olarak daha önce alınan çeşitli Kurulumuz kararları uyarınca 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihinde kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan dikey anlaşmalar ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyeti kapsamındadır. Bu doğrultuda dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ’e uygun hale getirilmesi için tanınan geçiş dönemi ise 18.09.2010 tarihinde sona ermiştir. Bu bakımdan 18.09.2005 tarihinden önce yapıp da anılan tarih itibarıyla bakiye süresi beş yılı aşan anlaşmaların 18.09.2010 tarihinde; 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan anlaşmaların ise yapıldıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda uygulanmalarına son verilmesi gereği ortaya çıkmıştır.
- (32) Bu süreçte önem arz eden bir diğer dönüm noktası, Kurulumuzun ilk olarak 25.02.2010 tarihli, akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmalara bireysel muafiyet tanınabilmesinin mümkün olduğunu belirten kararlardır⁴.
- (33) Öte yandan, 2002/2 sayılı Tebliğ’in 5/a maddesinde, anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerine veya bu yükümlülüğün anlaşmanın asli bir parçası olduğu hallerde anlaşmanın tamamına yönelik olarak getirilen beş yıllık grup muafiyeti sınırına ilişkin olarak bir istisnai durum düzenlenmiştir. Tebliğ’in bahse konu hükmü şu şekildedir:
- “Alicının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdüreceyse, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü, söz konusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabilir; şu kadar ki, rekabet etmeme yükümlülüğü, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından, sadece alıcının söz konusu tesiste yürüteceği faaliyetini kapsar.”*
- (34) 2002/2 sayılı Tebliğ’in açıklanmasına ilişkin Kılavuz’un 39. paragrafında ise, Tebliğ’in 5. maddesinde dikey anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerine yönelik olarak düzenlenen istisna hükmüne ilişkin şu ifadeler bulunmaktadır:
- “Tebliğ’in 5 inci maddesi ile getirilen bu istisna, “öncelikle ve özellikle” ilişkinin başlangıcından itibaren üçüncü şahıslardan ayni ya da şahsi haklar kapsamında taşınmazın kullanma ve/veya yararlanma hakkının alınması ve bunu müteakiben tesisin bizzat sağlayıcı tarafından işletilmesi ya da kullanma/yararlanma hakkı veren ile hiçbir bağlantısı olmayan şahıslarla bayilik ilişkisinin kurulması ile sınırlıdır. Muafiyet kapsamındaki beş yıllık süre dolmadan; faaliyetlerin sona erdirilmesi, devralma vb. yollarla dikey anlaşmanın taraflarında değişiklik ortaya çıkması halinde muafiyetten yararlanılabilecek sürenin uzaması söz konusu değildir.”*
- (35) Kılavuz’un açıklamaları çerçevesinde, taraflar arasındaki bir dikey ilişkinin istisna hükmünden yararlanabilmesi için, söz konusu ilişkinin en baştan itibaren yukarıda

³ Kurulumuzun 05.03.2009 tarihli 09-09/187-57 sayılı ve 09-09/186-56 sayılı kararları.

⁴ Kurulumuzun 25.02.2010 tarihli 10-19/228-86 sayılı ve 10-19/229-87 sayılı kararları.

belirtilen koşullara uygun olarak kurulması gerekmektedir. Nitekim Danıştayın yukarıda zikredilen 13.05.2008 tarih ve K.2008/4196 sayılı kararının gerekçesi, bu değerlendirmeyi haklı kılmaktadır. Söz konusu kararda, Total'in bayiiyle kurmuş olduğu hukuki ilişkinin, yani taraflar arasındaki dikey anlaşmanın temelini işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki sözleşmeye dayandığı belirtildikten sonra şu ifadelere yer verilmektedir:

“İşletme sözleşmesinin birer yıl süreli yapıldığı ve bu sözleşmenin 1.3.2005 tarihinde Total tarafından tek taraflı olarak feshedildiği anlaşılmalı birlikte, kira sözleşmesinin işletme sözleşmesine olan etkisi nedeniyle işletme sözleşmesi de kira sözleşmesiyle birlikte 2017 yılı itibarıyla sona erecek bulunduğundan, taraflar arasında imzalanan işletme sözleşmesinin süresinin belirsiz hale geldiği yolunda ciddi bulguya ulaşılmaktadır.

Bu durumda, 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri uyarınca, belirsiz bir süre için veya beş yıldan daha uzun bir süre için anlaşma yapılarak bayiiye rekabet etmeme yükümlülüğünün getirilmesi, anlaşmayı Tebliğ dışına çıkarabileceğinden, şikayete konu olan işletme sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine uygunluk denetiminin yapılması gereklidir.”

- (36) Söz konusu karar dikkatle irdelenecek olursa: Yüksek Mahkemenin bayilik sözleşmesi de dâhil olmak üzere anlaşmanın unsurlarında sonradan oluşacak değişikliklerin değil, anlaşmanın en baştan itibaren 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olarak kurulup kurulmadığının dikkate alınması ve değerlendirmenin bu çerçevede yapılması gerektiğine işaret ettiği görülecektir.
- (37) Bunun yanında konunun akaryakıt sektörü özelinde ayrı bir önemi de bulunmaktadır. Şöyle ki; akaryakıt sektöründe akaryakıt istasyonu olmaksızın istasyonlu bayilik faaliyeti yürütülememesi nedeniyle, dağıtım firmalarının ve bayilerin yürüttükleri ticari faaliyet ile istasyon arasında ayrıştırılamaz bir ilişki söz konusudur. Bu nedenle, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde sayılan özel durum bir yana bırakılırsa, beş yıllık rekabet yasağı süresinin esasen; “bir dağıtıcının bir istasyonu tek seferde yapacağı sözleşmeler yoluyla diğer dağıtıcıların faaliyetine kapatabileceği üst sınır” olarak yorumlanması gerekmektedir.
- (38) Netice itibarıyla, Danıştayın kararı üzerine Kurulumuzca alınan 30.10.2008 tarih ve 08-61/997-389 sayılı Total-Akdağ kararı, yine Kurulumuzun 05.03.2009 tarihli kararları ile sektöre yönelik yakın tarihte almış olduğu kararlar ve son olarak Danıştayın 28.06.2010 tarih ve E. 2009/3044, K. 2010/5458; E.2009/5164, K.2010/5457 sayılı kararları ile de sabit olduğu üzere; intifa, tapuya şerh edilmiş kira veya benzer etkiye sahip sözleşmeler, bayi üzerindeki rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen beş yıllık üst sınırı fiili olarak aşmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan bayilik sözleşmeleri ve bunlarla bağlantılı intifa, tapuya şerh edilmiş kira gibi sözleşmelerin, aralarındaki hukuki ve iktisadi ilişki nedeniyle tek bir anlaşma olarak 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluklarının değerlendirilmesi gerekmektedir.

I.3.3. TERMOPET'in Kanun'un 4. Maddesini İhlal Edip Etmediğine İlişkin Değerlendirme

- (39) Kurulumuzun akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmalara yönelik olarak almış olduğu yukarıda aktarılan kararlar öncesinde, Türkiye akaryakıt piyasasının yaklaşık %90'ında, bayilik sözleşmeleri ile eşanlı ve/veya paralel olarak dağıtıcılar ve istasyon sahibi bayiler arasında imzalanmış intifa ve/veya tapuya şerh edilmiş kira sözleşmeleri bulunmaktaydı. Söz konusu sözleşmelerin yapılma nedeni, herhangi bir suretle bayilik sözleşmesinin feshi yahut ortadan kalkması halinde, anlaşmaya konu istasyon üzerinde münhasıran ilgili dağıtıcının ürünlerinin intifa ve/veya kira sözleşmesi süresince satışını teminat altına almak: bir başka deyişle, intifa ve/veya kira sözleşmesi süresince, anlaşma konusu istasyonda ilgili dağıtıcı ürünleri ile rekabet eden ürünlerin satışının önüne geçmektir.

14-33/665-291

- (40) Bu konu, Kurumumuz tarafından hazırlanan Akaryakıt Sektör Raporu'nda ele alınmış ve sektörün yaklaşık %90'ına hâkim olan ve ağırlıklı kısmı 15 yıllık olan intifa sözleşmelerinin, rekabet etmeme yükümlülükleri üzerindeki sınırlamaları fiilen uygulanamaz hale getirdiği tespitine yer verilmiştir. Nitekim yukarıda açıklandığı üzere, Danıştay 13. Dairesi, Kurulumuzun 26.01.2006 tarih ve 06-04/57-15 sayılı Total-Akdağ kararını iptal eden 2006/1604 E. ve 2008/4196 K. sayılı kararında; anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespitinin önemli olduğunu vurgulamış ve bu bağlamda işletme ve kira sözleşmelerinin arasındaki bağlantının ve birbirine etkisinin dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.
- (41) Böylelikle konu ile ilgili bir önceki bölümde zikredilen kararlardan sonraki süreçte Kurulumuz tarafından, önüne gelen dosyalarda bayilik sözleşmeleri paralelinde düzenlenen kira yahut intifa sözleşmelerinin sürelerinin de, alıcı (bayi) üzerine getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespitinde dikkate alınması yaklaşımı benimsenmiş ve uygulama bu yönde şekillenmiştir.
- (42) Kurulumuzun anılan kararlarla şekillenen esasların tüm piyasa aktörleri için geçerli olacağını ilan ettiği 12.03.2009 tarihli Duyurusu sonrasında, akaryakıt sektöründeki anlaşmaların muafiyet şartlarına uygunluklarının sağlanması amacıyla teşebbüsler, istasyonların üzerinde kurulu bulunduğu taşınmazların tapu kaydında yer alan intifa ya da kira haklarını terkin ve yeni anlaşmalar doğrultusunda yeniden tesis ederek söz konusu değişim sürecine uyum sağlamışlardır.
- (43) Buna karşın TERMOPET, ilgili taşınmaz üzerinde 23.06.2006 tarihinde lehine sağlanan 12 yıl süreli intifa hakkı ve onunla bağlantılı olarak KİREZ AKARYAKIT ile TERMOPET arasında imzalanan 25.07.2006 tarihli bayilik sözleşmesinden oluşan dikey ilişkinin mevzuatla uyumunu sağlamak için herhangi bir girişimde bulunmamış, süreleri aşan sözleşmelerin kanunun emredici hükümlerine aykırılık sebebiyle geçersiz olması gibi özel hukuk alanında da ciddi sonuçları bulunmasına rağmen, KİREZ AKARYAKIT ile aralarındaki dikey ilişkiyi 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri ile uyumlaştırmamıştır. 2012 yılına gelindiğinde taşınmaz el değiştirmiş ve ÖZUTKU PETROL'ün 26.11.2012 tarihinde Kuruma başvurusu üzerine dikey ilişki ile ilgili olarak 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı Kurulumuz kararı tesis edilmiştir. Söz konusu kararda, dikey ilişkinin 23.06.2011 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlandığına hükmedilerek koşullu olarak bireysel muafiyet tanınmasına karar verilmiştir.
- (44) 4054 sayılı Kanun'un 54. maddesi uyarınca Rekabet Kurulu kararlarında süreler gerekçeli kararın taraflara tebliği tarihinden itibaren başlamaktadır. Kurulumuzun dosya konusu 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı kararı, TERMOPET'e 15.05.2013 tarihinde tebliğ edilmiştir. Dosya mevcudu bilgilerden, tarafların ilgili Kurulumuz kararında öngörülen şekliyle ÖZUTKU'nun TERMOPET tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek anlaşmayı sona erdirme imkânı hususunda anlaşamadıkları görülmektedir. Bu çerçevede söz konusu kararda yer alan koşul sağlanamadığından ve bu nedenle ilgili dikey anlaşma 23.06.2006 tarihinden itibaren 10 yıl süreyle bireysel muafiyetten yararlanamayacağından, karar tarihi itibarıyla grup muafiyeti kapsamı dışında kalan dikey ilişkinin gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren 60 gün içinde sonlandırılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Buna karşın TERMOPET, Kurulumuzun 2009 yılındaki Duyurusu ve ilgili kararlarına rağmen 2006 yılından beri süregelen dikey ilişkiyi kesintiye uğratmaksızın devam ettirmeyi tercih etmiş ve ÖZUTKU PETROL'un taşınmazı devralması sonrasında 2012 yılında Kuruma başvurması neticesinde tesis edilen Kurulumuz kararına ve söz konusu kararda yer verilen bireysel muafiyet koşulu karşılanmamasına rağmen, intifanın kalan süresi doğrultusunda bir ödeme yapılmadığı gerekçesiyle Kurul kararını süresi içerisinde yerine getirmemiştir.

14-33/665-291

- (45) Nihayetinde Kurulumuz, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca aynı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil ettiği değerlendirilen dikey anlaşmanın, kararın tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde sonlandırılmasına ve kararın yerine getirilmesinden itibaren beş gün içinde Kuruma bildirilmesine karar vermiş, bu geçici tedbir kararı üzerine intifa hakkının terkinini için TERMOPET tarafından ÖZUTKU PETROL'e vekâlet gönderilmiştir.
- (46) Soruşturma kararının tebliğini müteakiben TERMOPET tarafından yapılan savunma irdelendiğinde, 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı Kurulumuz kararının süresi içerisinde yerine getirilememesine gerekçe olarak ÖZUTKU PETROL'ün taşınmazın satışında eski malik Savaş KİREZ ile anlaştığı, yatırıma ilişkin bakiye tutarı ve intifa bedelini ödememiş olduğu ve dikey ilişkinin devamı sırasında malikin üçüncü kişi olarak değiştiği hususlarının ön plana çıkarıldığı görülmektedir.
- (47) Kurulumuz, geçmiş tarihli kararlarına ve Danıştay içtihadına uygun olarak bayilik sözleşmesi de dâhil olmak üzere anlaşmanın unsurlarında sonradan oluşacak değişikliklerin değil, anlaşmanın en baştan itibaren 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun olarak kurulup kurulmadığının dikkate almakta ve değerlendirmesini bu çerçevede yapmaktadır. Somut olayda da, başlangıçta Savaş KİREZ adına kayıtlı olan dosya konusu akaryakıt istasyonuna ilişkin dikey anlaşma, ilk olarak TERMOPET lehine tesis edilen 23.06.2006 tarihli, 12 yıl süreli intifa hakkı ve Savaş KİREZ ile bağlantılı olan KİREZ AKARYAKIT ile TERMOPET arasında imzalanan 25.07.2006 tarihli bayilik sözleşmesi ile kurulmuştur. Bu durumda 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5/a maddesinde düzenlenen istisna hükmüne uygun bir dikey anlaşmanın varlığından söz etmek mümkün değildir. Benzer şekilde, mülkiyetin daha sonra icra marifetiyle ÖZUTKU PETROL tarafından devralınmış olması da, dosya konusu hukuki ilişkiyi istisna hükmünden yararlanabilecek bir dikey anlaşma haline getirmemektedir. Zira akaryakıt bayilik sözleşmeleri ile birlikte akdedilen intifa veya tapuya şerh edilmiş kira sözleşmelerinden oluşan dikey anlaşmalarda rekabet yasağının sona ermesi; ancak yine söz konusu anlaşma çerçevesinde taraflar arasında kurulan her türlü sözleşmesel bağın tamamen sonlandırılmasıyla, başka bir deyişle taraflar arasındaki, rekabet yasağı içeren bayilik sözleşmesi ile birlikte intifa, tapuya şerh edilmiş kira gibi sözleşmelerin hepsinin ortadan kalkması ile mümkündür.
- (48) ÖZUTKU PETROL'ün Savaş KİREZ ile taşınmazın satışı öncesinde anlaştığı ve İcra Müdürlüğündeki ilk satışta alıcı çıkmamasını sağladığı yönündeki iddiaların mahkemeler nezdinde görülebilecek nitelikte iddialar olduğu ve soruşturma konusunu ilgilendirmedığı belirtilmelidir. İntifa hakkının terkininin yatırımın bakiye tutarının ödenmesi koşuluna bağlanması da esas itibarıyla TERMOPET'e tebliğ edilen 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı Kurul kararıyla uyumlu olmadığından geçerli bir savunma olarak görülemeyecektir.
- (49) Bununla birlikte, yukarıda daha önce bahsedildiği üzere, Soruşturma Raporu'nun Kurulumuza ve TERMOPET'e gönderilmesinin akabinde Kurumumuza tebliğ edilen, Ankara 15. İdare Mahkemesinin 22.04.2014 tarih ve E.2013/1032, K.2014/501 sayılı kararının incelenmesinden, işbu soruşturmaya da büyük ölçüde dayanak teşkil eden Kurulumuzun 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı kararının kısmen iptal edildiği anlaşılmıştır. Kararın ilgili bölümü şu şekildedir:

"... dava konusu işlemin Özutku Oto. Mak. Pet. Ür. Tic. ve San. Ltd. Şti., Savaş Kirez, Recep Kirez Akaryakıt Din. Tesis. Nakl. İnş. Gıda Mak. San. Tic. Ltd. Şti. ve Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti. arasındaki muhtelif sözleşmelerle kurulan dikey ilişkinin 23.06.2011 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığına, Özutku Oto. Mak. Pet. Ür. Tic. ve San. Ltd. Şti.'ye Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti. tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek anlaşmayı sona erdirme imkanı tanınması

koşuluyla, ilgili dikey anlaşmaya 23.06.2006 tarihinden itibaren 10 yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasına ilişkin kısmı açısından davanın reddine, dava konusu işlemin; tarafların belirtilen hususlarda anlaşamamaları halinde ise bahsi konu anlaşmaya bireysel muafiyette tanınamayacağına, bu nedenle gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren altmış gün içinde aralarındaki dikey anlaşmayı sonlandırmaları gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Yasa çerçevesinde işlem başlatılacağına ilişkin kısmının iptaline (...) karar verildi.”

- (50) Bu çerçevede Mahkemenin 22.04.2014 tarih ve 2013/1032 E. 2014/501 K. sayılı kararı ile Kurulumuzun 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı kararının birlikte değerlendirilmesinden, ilgili Kurulumuz kararının sonuç bölümünde yer verilen “*tarafların (...) hususlarda anlaşamamaları halinde ise bahse konu anlaşmaya bireysel muafiyet de tanınamayacağına; bu nedenle gerekçeli kararın tebliği tarihinden itibaren altmış gün içinde aralarındaki dikey anlaşmayı sonlandırmaları gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağına*” şeklindeki bölümünün iptal edildiği görülmektedir. Bununla birlikte Kurulumuz kararının diğer kısımlarının iptali talebinin Mahkemece reddedildiği anlaşılmaktadır.
- (51) İptal kararının gerekçesinde, “... müdahil tarafa tek taraflı yetki verildiği, hem davacı lehine bireysel muafiyet tanındığı hem de bireysel muafiyetin gerçekleşebilmesi için 60 günlük anlaşma şartı getirildiği, bu şekilde müdahil tarafa anlaşmama hakkı verilerek bireysel muafiyetin uygulanmamasının önünün açıldığı, dava konusu işlemin ikinci kısmında zaten müdahil tarafa üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek anlaşmayı sona erdirmeye imkanı tanındığı, müdahil tarafça yatırım bedeli ödenerek anlaşmanın sonlandırılabilceği, böyle bir hakkın verildiği bir durumda ayrıca müdahil tarafa anlaşmayarak bireysel muafiyetin sona erdirebilmesinin önünün açılmasının davacı tarafından yatırım bedelini alamaması sonucunu doğuracağı, bu durumun ise hakkaniyete aykırı olacağı anlaşıldığından, dava konusu işlemin anılan kısmında hukuka aykırılık bulunmamaktadır.” ifadelerine yer verilmiştir.
- (52) Buna göre, Kurulumuz kararındaki bireysel muafiyet koşulu içerisinde yer alan ve tarafların dikey ilişkiye devam etme hususunda anlaşamamaları halinde ilgili dikey anlaşmaya bireysel muafiyet tanınmadığı ve anılan dikey anlaşmanın 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği beş yıllık sürenin sonunda tarafların aralarındaki dikey ilişkiyi sonlandırmaları gerektiği yönündeki değerlendirmenin hukuka aykırı bulunduğu anlaşılmaktadır.
- (53) Mahkemenin ilgili kararı uyarınca, 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı Kurulumuz kararı, 20.08.2014 tarih ve 14-29 sayılı Kurul toplantısında yeniden müzakere edilmiş ve 14-29/587-M sayı ile, anılan Kurulumuz kararının Ankara 15. İdare Mahkemesinin 22.04.2014 tarih ve 2013/1032 E. 2014/501 K. sayılı kararı ile kısmen iptal edilen kısmına ilişkin olarak herhangi bir işlem tesisine yer olmadığına karar verilmiştir. Dolayısıyla ilgili yargı ve Kurulumuz kararları doğrultusunda bahse konu 13-17/243-118 sayılı Kurulumuz kararı, sonuç kısmının yalnız ilk iki maddesi geçerli olmak üzere hukuk dünyasında varlığını devam ettirmektedir.
- (54) Hal böyleyken, mevcut durumda TERMOPET’in 28.03.2013 tarih ve 13-17/243-118 sayılı Kurulumuz kararına aykırı hareket ettiğinden ve böylelikle dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun’u ihlal ettiğinden bahsetme imkânı kalmadığı kanaatine varılmıştır.

I.4. TERMOPET’in Savunması

- (55) TERMOPET adına yapılan savunmalarda, yukarıda bahsedilenlere ilaveten özetle, 4054 sayılı Kanun’un ihlal edilmediği; Soruşturma Raporu’nun inceleme, tespit ve değerlendirme kısımlarında yer alan bazı görüşler bakımından çekinceleri bulunmakla

14-33/665-291

birlikte Rapor'da ve Ek Görüş'te raportörlerce ulaşılan sonuçlara tamamen katıldıkları; Ankara 15. İdare Mahkemesinin 22.04.2014 tarih ve E.2013/1032, K.2014/501 sayılı kararının Kurulun takdirine bırakıldığı hususlarına yer verilmiştir.

- (56) Nitekim Mahkemenin bahse konu kararı Kurulumuzca değerlendirilmiş ve anılan karar dikkate alınmak suretiyle teşebbüs hakkında herhangi bir ihlal tespitinde bulunulmamıştır.

J. SONUÇ

- (57) 19.12.2013 tarih ve 13-71/968-M (1) sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara, sözlü savunma toplantısında yapılan açıklamalara ve incelenen dosya kapsamına göre; Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Ltd. Şti.'nin dikey anlaşma ve çeşitli uygulamalar yapmak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal etmediğine OYBİRLİĞİ ile, Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere karar verilmiştir.